

Tilsynsrapport

sak 2020-03

Sikkerhetskontrollørens oppgaver
- Tunnelsikkerhet

Statens vegvesen

Saksnummer	2020-03
Publiseringsdato	25.06.2020
Tilsynslag	Ingebjørg Midthun, tilsynsleder Kenneth Lyngsgård, fagrevisor veg Liv Rørlien, fagrevisor juridisk
Tilsynspart	Statens vegvesen

Om rapporten

Denne rapporten er basert på tilsyn i Statens vegvesen. Tilsynssaken omhandler sikkerhetskontrollørens oppgaver og ansvar for tunneler.

Rapporten inneholder en oppsummering av tilsynet og en presentasjon av tilsynsfunn.

Tilsynspart skal innen fastsett frist komme med tilbakemelding på hvordan avvikene vil bli handtert, sammen med en tidsplan for gjennomføring.

På bakgrunn av denne tilbakemeldingen vil Vegtilsynet vurdere videre oppfølging, eller lukking av avvikene.

25.06.2020

Sign.:

Trude Tronerud Andersen
direktør

Sign.:

Ingebjørg Midthun
tilsynsleder

Sammendrag

Målet med tilsynet har vært å undersøke om Statens vegvesen sikrer etterlevelse av krav satt til sikkerhetskontrollører.

Tilsynet har vist at Statens vegvesen ikke har et tilstrekkelig styringssystem for å sikre etterlevelse av tunnelsikkerhetsforskriften når det gjelder sikkerhetskontrollørens oppgaver.

Kravene i tunnelsikkerhetsforskriften er ikke operasjonalisert i styringssystemet, og forskriftens krav til sikkerhetskontrollørens oppgaver er ikke tilstrekkelig kjent i Statens vegvesen. Statens vegvesen har ikke gjennomført alle oppgavene som tunnelsikkerhetsforskriften pålegger sikkerhetskontrollørene.

Manglende beskrivelse av oppgaver og forståelse av sikkerhetskontrollørens oppgaver har påvirket gjennomføringen av oppgavene. Dette kan også ha ført til at tunnelforvalter ikke har oversikt over hvilke ressurser som behøves for å løse oppgavene for tunnelene som omfattes av tunnelsikkerhetsforskriften

Vegtilsynet har funnet to avvik som vil bli fulgt opp med Statens vegvesen.

Innhold

Om rapporten.....	2
Sammendrag	3
Innhold	4
1. Bakgrunn.....	5
2. Mål med tilsynet	6
3. Gjennomføring og metode	7
4. Tilsynsresultat	9
5. Konklusjon.....	19

1. Bakgrunn

Tunnelsikkerhetsforskriften¹ setter krav om at tunnelforvalter, Statens vegvesen, skal ha oppnevnt en sikkerhetskontrollør for alle tunnelene som tunnelforvalter er ansvarlig for.

Sikkerhetskontrolløren er en av flere roller som ble innført gjennom tunnelsikkerhetsforskriften. Sikkerhetskontrolløren skal samordne forebyggings- og vernetiltak for trafikantenes sikkerhet, og har flere oppgaver knyttet til det. De 302 tunnelene, som er omfattet tunnelsikkerhetsforskriften i Norge, skal ha en sikkerhetskontrollør hver.

Vegtilsynet har i de siste årene gjennomført flere tilsynssaker som handler om tunnelsikkerhet.

---

¹ Forskrift av 15. mai 2007 nr. 517 om minimums sikkerhetskrav til visse vegtunneler (tunnelsikkerhetsforskriften)

2. Mål med tilsynet

Målet med tilsynet har vært å undersøke om Statens vegvesen sikrer etterlevelse av krav satt til sikkerhetskontrollører.

Vegtilsynet har undersøkt følgende:

- har Statens vegvesen et styringssystem som beskriver sikkerhetskontrollørens oppgaver?
- gjennomfører Statens vegvesen oppgavene som er satt til sikkerhetskontrollørene i samsvar med krav?

Omgrepsbruk og avgrensing

Vegtilsynet har undersøkt om Statens vegvesen har og bruker et styringssystem som viser sikkerhetskontrollørens oppgaver. Med styringssystem for sikkerhetskontrollørens oppgaver mener Vegtilsynet prosess og prosedyrer som viser gjennomføring av oppgavene. Vegtilsynet har ikke undersøkt den delen av styringssystemet som omfatter mål- og resultatstyringen, evalueringer og forbedringsarbeid.

3. Gjennomføring og metode

Tilsynssaken er gjennomført som en revisjon.

Vegtilsynet sendte varsel om tilsyn 12.02.2020. Det ble gjennomført åpningsmøte med tilsynspart 26.02.2020 for å informere ytterligere om tilsynssaken, gjøre nødvendige avklaringer om gjennomføringen av tilsynet, og å opprette en god dialog med tilsynspart.

Det er gjennomført dokumentgjennomgang av prosesser og prosedyrer som er relevant for sikkerhetskontrollørens oppgaver. Vegtilsynet har intervjuet to sikkerhetskontrollører for å undersøke om oppgavene er implementert og gjennomføres.

Vegtilsynet har basert på innhentet data vurdert i hvilken grad oppgavene er nærmere beskrevet og detaljert i håndbok R511 og kvalitetssystemet, om kravene er kjent for sikkerhetskontrollørene, og om sikkerhetskontrollørene etter egen oppfatning gjennomfører oppgavene.

Kort om rollene i tunnelsikkerhetsforskriften

Sikkerhetskontrollørens oppgaver er beskrevet i tunnelsikkerhetsforskriften § 6.

Tunnelforvalter er Statens vegvesen jf. tunnelsikkerhetsforskriften § 5. Statens vegvesen har plikt til å ha og bruke et tilstrekkelig og effektivt styringssystem jf. Veglova § 11b. Statens vegvesen har organisert rollen som tunnelforvalter under *Divisjon Drift og vedlikehold* ved avdeling *Teknologi Drift og vedlikehold*.

Forvaltningsmyndigheten er Vegdirektoratet jf. tunnelsikkerhetsforskriften § 4. Forvaltningsmyndigheten skal godkjenne sikkerhetskontrolløren før han/hun kan oppnevnes av tunnelforvalter. Vegdirektoratet har organisert det slik at avdeling *Myndighet og regelverk* ved avdeling *Konstruksjoner* ved avdeling *Inspeksjon og sikkerhet* gjennomfører oppgavene.

Utvalg

Vegtilsynet har fått tilsendt en liste over de 302 tunneler som er omfattet av tunnelsikkerhetsforskriften, og som Statens vegvesen er tunnelforvalter for. Ifølge

oversendt dokumentasjon er det oppnevnt en sikkerhetskontrollør for hver av disse tunnelene.

Statens vegvesen har oppnevnt tre sikkerhetskontrollører. Sikkerhetskontrollørene er ansatt i divisjon *Drift og vedlikehold* i avdeling *Teknologi Drift og vedlikehold*.

Sikkerhetskontrollørene har følgende fordeling av tunneler:

- 81 tunneler, område øst og sør
- 97 tunneler, område nord og midt
- 124 tunneler, område vest

For område vest ble sikkerhetskontrollør ansatt 1. mai i år. Før denne ansettelsen hadde de to sikkerhetskontrollørene også oppgavene for tunnelene i området vest.

Vegtilsynet har intervjuet to av tre sikkerhetskontrollører. Den ene sikkerhetskontrolløren var ikke ansatt på tidspunktet intervjuene ble gjennomført.

4. Tilsynsresultat

Symbol som er brukt for å illustrere tilsynsfunnene i rapporten går fram av tabellen under.

Symbol	Vurdering av samsvar med tilsynskriterium
	Avvik: Manglende samsvar med krav
	Observasjon: Forhold der en gjennom revisjonen har sett at det er potensial for forbedring hjå tilsynspart
	Undersøkelsen har ikke avdekket avvik eller observasjoner

Utkast til rapport ble lagt fram for tilsynspart 11.06.2020, med frist for å gi tilbakemelding på faktafeil. Tilsynspart gav slik tilbakemelding innen fristen og dette er tatt hensyn til ved utarbeiding av endelig tilsynsrapport.

Tilsynskriterium: Statens vegvesen skal ha og bruke et tilstrekkelig styringssystem for å sikre etterlevelse av tunnelsikkerhetsforskriften når det gjelder sikkerhetskontrollørens oppgaver.

Utleddning av tilsynskriterium

Veglova § 11 b sier at «Statens vegvesen skal ha og bruke tilstrekkelege og effektive styringssystem for å sikre tryggleiken knytt til riksvegane». Ifølge lovforarbeidene skal et styringssystem ivareta krav fastsatt i og i medhold av lov og «[...] som utgangspunkt inneholda ei beskriving av aktivitetar for å nå dei mål og for å sikre etterleving av dei krav som er satt [...]».²

Det må, slik Vegtilsynet tolker forarbeidene, være beskrevet i Statens vegvesens styringssystem hvilke aktiviteter som skal sikre etterlevelse av tunnelsikkerhetsforskriftens krav. Aktiviteter må beskrives på en slik måte at det er tydelig hva som skal gjennomføres for å oppfylle regelverket. Vegtilsynet legger til grunn at en viktig faktor for at oppgavene kan gjennomføres med tilstrekkelig kvalitet, er at kravene er tilstrekkelig operasjonalisert.

---

² Prop. 160 L (2015-2016) Endringer i veglova (Vegtilsynet) kap. 3.2.2

Tilsynsbevis

Statens vegvesen har et prosessbasert kvalitetssystem, og har opplyst at følgende prosesser er relevante for oppgavene som sikkerhetskontrolløren skal gjennomføre:

- «Gjennomføre sikkerhetsgodkjenning av tunnel før byggestart»
- «Gjennomføre sikkerhetsgodkjenning av tunnel før åpning»
- «Vegforvaltning – forvalte tunnelsikkerhet i driftsfase», som igjen har følgende underprosesser som er relevant for oppgavene i tunnelsikkerhetsforskriften § 6:
  - Følge opp alvorlige hendelser
  - Gjennomføre øvelser
  - Oppdatere sikkerhetsdokumentasjon
  - Følge opp sikkerhetskritiske avvik

Kvalitetssystemet viser til Håndbok R511 *Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler*, som et internt krav. Håndboken er siste oppdatert i juli 2019, og «skal sammen med håndbok N500 *Vegtunneler*, sørge for at sikkerheten i norske vegtunneler tilfredsstillende kravene i forskriftene: Forskrift om minimum sikkerhetskrav til visse vegtunneler [...]. Håndbok R511 omhandler roller og ansvar for forvaltningsmyndigheten for tunnelsikkerhet i Vegdirektoratet, samt roller og ansvar for sikkerhetsforvaltning av vegtunneler i Statens vegvesen.»

Håndboken R511 kapittel 2.4 beskriver sikkerhetskontrollørens oppgaver etter tunnelsikkerhetsforskriften § 6 slik: «Oppgaver/funksjoner til sikkerhetskontrolløren er beskrevet i tunnelsikkerhetsforskriften § 6.» Videre står det en liste over oppgaver som skal utføres i tillegg til de forskriftsfestede oppgavene.

Nedenfor følger en gjennomgang av de syv oppgavene som følger av opplistingen tunnelsikkerhetsforskriften § 6 a) til g). Vegtilsynet har i undersøkelsen selv koblet forskriftskravet opp mot den antatt relevante prosessen i kvalitetssystemet. Dette fordi prosessene ikke er knyttet til de enkelte kravene i § 6.

Sikkerhetskontrollørens oppgaver

a) Sikkerhetskontrolløren skal sikre samordning med redningstjenester og delta i utarbeidelse av driftsplaner

Det er ikke beskrevet i håndbok R511 eller i kvalitetssystemet hva oppgaven «sikre samordning med redningstjenester» innebærer for sikkerhetskontrolløren. Det fremgår ikke hva formålet er, grensesnittet mot tunnelforvalters og redningstjenestens ansvar, hva skal samordnes og når oppgaven skal gjennomføres.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de ikke har sikret samordning med redningstjenestene, og at det i stor grad er brannvernlederene som utfører oppgaven.

Det går ikke fram hva oppgaven «delta i utarbeidelse av driftsplaner» og begrepet «driftsplaner» innebærer av hverken håndbok R511, kvalitetssystemets prosesser eller prosedyrer som gjelder tunnelsikkerhet.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de var usikre på hvilke planer det ble vist til i denne bestemmelsen, og antok at det kunne være planer tilknyttet driftskontraktene for tunnel. De bekreftet at «driftsplaner» ikke er et begrep som er i bruk i Statens vegvesen.

Sikkerhetskontrollørene opplyste videre at de ikke har deltatt i utarbeidelse av driftsplaner.

Vegtilsynets vurdering er at denne oppgaven ikke er tilstrekkelig beskrevet i styringssystemet. Sikkerhetskontrollørene sikrer ikke samordning med redningstjenestene eller deltar i utarbeidelse av driftsplaner.

b) sikkerhetskontrolløren skal delta i planlegging, gjennomføring og evaluering av redningsoperasjoner

Hverken håndbok R511 eller kvalitetssystemet beskriver hva oppgavene innebærer.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de var usikre på hva som menes med «redningsoperasjoner», og at de aldri har deltatt i redningsaksjoner.

Vegtilsynets vurdering er at denne oppgaven ikke er tilstrekkelig beskrevet i styringssystemet og forstått av sikkerhetskontrollørene. Sikkerhetskontrollørene har ikke deltatt i redningsaksjoner.

c) sikkerhetskontrolløren skal delta i fastsettelse av sikkerhetsplaner og spesifisering av konstruksjon, utrustning og drift med hensyn til både nye tunneler og endringer av eksisterende tunneler

Hverken håndbok R511 eller kvalitetssystemet beskriver hva oppgavene omfatter. Begrepet «sikkerhetsplaner» er for eksempel ikke definert eller brukt i prosesser og prosedyrer som gjelder tunnelsikkerhet.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de har tolket sikkerhetsplaner til å være beredskapsplaner. Vegtilsynet har notert at det i håndbok R511 siste avsnitt i kap. 2.4 står at i tillegg til oppgavene i § 6 skal en sikkerhetskontrollør delta ved utarbeidelse av beredskapsplaner. Dette gir inntrykk av Statens vegvesen har ment at «sikkerhetsplaner» etter forskriften er noe annet enn «beredskapsplaner».

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de noen ganger har vært med på utarbeidelse og revisjon av beredskapsplaner, men at dette ikke har skjedd systematisk.

Vegtilsynets vurdering er at denne oppgaven ikke er tilstrekkelig beskrevet i styringssystemet. Konsekvensen er at sikkerhetskontrollørene gjør tolkninger om innholdet i kravet og når de skal delta i arbeidet. Vår vurdering er at sikkerhetskontrollørene ikke har deltatt i alle oppgavene.

d) sikkerhetskontrolløren skal kontrollere at driftspersonalet og redningstjenestene får opplæring, og delta i organisering av øvelser som holdes med jevne mellomrom

Det går ikke fram hva oppgaven «kontrollere at driftspersonale og redningstjenesten får opplæring» innebærer for sikkerhetskontrolløren hverken i håndbok R511 eller kvalitetssystemet. Det er for eksempel ikke beskrevet hva er formålet, grensesnittet mot tunnelforvalters ansvar, hva skal kontrolleres, hvem er omfattet av begrepet «driftspersonale», hva det skal gis opplæring i og når det skal kontrolleres.

I prosessen «Gjennomføre øvelser» står det at «Statens vegvesen er ansvarlig for at redningstjenestene får nødvendig opplæring», men sikkerhetskontrollørens oppgave med tanke på kontroll av opplæring er ikke beskrevet.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de har definert «driftspersonale» til å være byggeledere og kontrollingeniør samt ansatte hos entreprenør som utfører drift av tunnelene på vegne av Staten vegvesen.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de ikke har kontrollert at driftspersonalet og redningstjenestene har fått opplæring, med unntak av kontrollen sikkerhetskontrolløren gjør før åpning av tunnelen for trafikk og ved de øvelsene sikkerhetskontrollørene er med på. Dette er opplæring i hvordan utstyret i tunnelen skal fungere.

Når det gjelder oppgaven «delta i organisering av øvelser» står det i håndbok R511 kapittel 2.4 at sikkerhetskontrollør skal «delta i arbeidet med å planlegge, gjennomføre og evaluere øvelser i samarbeid med brannvernleder» som en av oppgavene som skal gjøres i tillegg til forskriftskravet. I prosessen «Gjennomføre øvelser», står det at sikkerhetskontrollør skal «Bidra til å få vegtunnel inn i øvingskalender» og at han/hun skal motta rapport etter øvelsen. Utover dette er det ikke beskrevet hva oppgaven «delta i organisering av øvelser» innebærer for sikkerhetskontrolløren.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de ikke har deltatt på organisering av alle øvelser som er blitt gjennomført, men at de har deltatt når de har hatt anledning. De opplyste at det er brannvernledere/praktiske tunnelforvaltere som organiserer øvelser sammen med redningstjenestene.

Vegtilsynet vurdering er at denne oppgaven ikke er tilstrekkelig beskrevet i styringssystemet. Det fremgår ikke hvilke oppgaver som omfattes av «kontroll av

opplæring», mens det for deltagelse i øvelser er beskrevet noe i håndbok R511 og kvalitetssystemet. Sikkerhetskrollørene opplyste at de ikke har kontrollert opplæringen, med unntak for når det er åpning av ny tunnel og når de deltar på øvelser. Siden Statens vegvesen ikke har beskrevet oppgaven «kontrollere opplæring» mer detaljert, vil ikke sikkerhetskrollørene kunne vite hva som skal til for å oppfylle kravet. Sikkerhetskrollørene deltar ikke i organisering av øvelser.

e) sikkerhetskrolløren skal gi råd om det gis tillatelse til å ta i bruk tunnelers konstruksjon, utrustning og drift

Sikkerhetskrollørens rolle i saksgangen ved idriftsetting av tunnel er også nevnt i tunnelsikkerhetsforskriften vedlegg II kapittel 3.

Prosessene "Gjennomføre sikkerhetsgodkjenning av tunnel før byggestart" og "Gjennomføre sikkerhetsgodkjenning av tunnel før åpning» beskriver ikke hva som omfattes av sikkerhetskrollørens oppgave, utover at det skal foreligge et dokument som heter «Sikkerhetskrollørens anbefaling». Tilhørende internt krav kalles «Sikkerhetsdokumentasjon», og prosessene viser ikke til håndbok R511.

I håndbok R511 kap. 2.4 i listen over oppgaver som kommer «i tillegg» til forskriftsoppgavene står det at sikkerhetskrollør skal:

- Rådgi tunnelforvalter i arbeidet med sikkerhetsdokumentasjonen for en tunnel på prosjekteringsstadiet og gi skriftlig uttalelse til dokumentasjonen.
- Gi skriftlig uttalelse til sikkerhetsdokumentasjon, som vedlegges søknad om sikkerhetsgodkjenning før åpning av en tunnel.
- Vurdere dokumentasjon om endringsarbeider i tunnelen, og gi skriftlig uttalelse til tunnelforvalter.

Sikkerhetskrollørene opplyste at de har gitt uttalelse til å ta tunneler i bruk. Tunnelforvalter opplyste at uttalelsen er en del av sikkerhetsdokumentasjonen, og er arkivert ved hver søknad om å ta tunnelen i bruk.

Vegtilsynets vurdering er at beskrivelsene i prosessene og håndboken er mangelfulle, fordi det ikke er nærmere beskrevet hvordan sikkerhetskontrolløren skal vurdere sikkerhetsdokumentasjonen og komme frem til en uttalelse. Det å gi råd og uttale til sikkerhetsdokumentasjonen, blir beskrevet i håndbok R511 som en oppgave som kommer i tillegg til forskriftoppgavene, og kan føre til usikkerhet om hva som er omfattet av forskriften. Dette har sannsynligvis ikke fått betydning for gjennomføring av oppgavene da sikkerhetskontrollørene opplyser at oppgavene blir gjennomført.

f) sikkerhetskontrolløren skal kontrollere at tunnelens konstruksjon og utrustning vedlikeholdes og repareres

Det fremgår ikke hva oppgaven «kontrollere at tunnelens konstruksjon og utrustning» innebærer for sikkerhetskontrolløren i håndbok R511 eller kvalitetssystemet. Det er for eksempel ikke beskrevet hva formålet er, grensesnittet mot tunnelforvalters ansvar, hva skal kontrolleres, hvem er omfattet av begrepet «driftspersonale», hva det skal gis opplæring i og når det skal kontrolleres.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de av og til har tatt stikkprøver av sikkerhetsutstyret for å undersøke om det fungerte. De fortalte også at de ikke har blitt informert om avvik på utstyr. Sikkerhetskontrollørene har blitt orientert i statusmøter om enkelte avvik på sikkerhetsutstyr, men ikke for tunneler i alle geografiske områder. Grunnen til dette var at det ikke var opprettet samarbeid med områder, som de før omorganiseringen ikke hadde hatt ansvar for.

Vegtilsynet vurdering er at denne oppgaven ikke er tilstrekkelig beskrevet i styringssystemet. Siden Statens vegvesen ikke har beskrevet oppgaven «kontrollere» mer detaljert, vil ikke sikkerhetskontrollørene kunne vite hva som skal til for å oppfylle kravet. Undersøkelsen viste likevel at sikkerhetskontrollørene gjennomfører enkelte kontroller.

g) sikkerhetskontrolløren skal delta i evaluering av enhver betydelig hendelse eller ulykke nevnt i § 5 annet og tredje ledd.

I kvalitetssystemets prosess «Følge opp alvorlige hendelser» er det utarbeidet en oversiktlig tegning, som viser alle roller i prosessen. Når det gjelder oppgaven til

sikkerhetskontrolløren står det at han skal "Delta i evaluering av hendelse og vurdere tiltak» etter at tunnelforvalter har utarbeidet rapport med anbefalinger (tiltak).

Aktiviteten er beskrevet slik: «Hvem som deltar i evaluering vurderes ut ifra hvilke type hendelse og omfang». Utover dette er det ikke beskrevet hvordan sikkerhetskontrollør skal delta i evalueringen. Håndbok R511 har ikke nærmere beskrivelse hva som omfattes av sikkerhetskontrollørens oppgave.

Sikkerhetskontrollørene opplyste at de har mottatt rapporter etter betydelige hendelser på høring fra tunnelforvalter, og at de har gitt tilbakemeldinger dersom det har vært aktuelt. Andre ganger har de deltatt i evalueringsmøter etter hendelser.

Vegtilsynets vurdering er at selv om Statens vegvesen har utarbeidet en prosess hvor sikkerhetskontrolløren har en rolle ved evaluering av hendelser, blir det upresist at det i prosessen står at det skal vurderes hvem som skal delta, så lenge deltagelsen er forskriftsfestet. Undersøkelsen viste at sikkerhetskontrollørene blir ulikt involvert i evalueringer av hendelsene.

Generelt om kvalitetssystemet

Prosessene, ble senest godkjent 18.12.19, men fremstår likevel uferdige og ikke oppdatert. Det står i prosessene at arbeidsoppgaver skal gjennomføres av regioner, selv om Statens vegvesens inndeling i regioner ble fjernet 01.01.20. I prosessen «Forvalte tunnelsikkerhet i driftsfase» står det at den er under utarbeiding og skal detaljeres høsten 2013. Prosessen «Oppdatere sikkerhetsdokumentasjon» er ikke oversendt Vegtilsynet og er markert med «under utvikling». I tillegg er alle underprosessene oppført med en prosessansvarlig som sluttet i Statens vegvesen for flere år siden. Et annet eksempel på at kvalitetssystemet ikke er oppdatert, er at krav om faglig sidekontroll av en sikkerhetskontrollør fra en annen region ikke er slettet fra kvalitetssystemet, selv om det ikke gjelder lenger.

I intervju ble det opplyst at kvalitetssystemet ikke er fullstendig med tanke på hvordan sikkerhetskontrollørene skal gjennomføre oppgaver i dagens organisasjon.

I tillegg til å undersøke i hvilken grad Tunnelsikkerhetsforskriftens § 6, andre ledd, bokstavene a) til g) er beskrevet i styringssystemet har Vegtilsynet undersøkt om

forskriftens krav i første ledd til uavhengighet og forhåndssamtykke er beskrevet.

Undersøkelsen viste:

Krav til uavhengighet

Det står i forskriften at «Sikkerhetskrolløren skal være uavhengig i alle spørsmål om sikkerhet i vegtunneler og skal ikke være underlagt instruks fra sin arbeidsgiver eller andre i slike spørsmål.» Verken håndbok R511 eller kvalitetssystemet beskriver nærmere hva som skal til for å oppfylle krav til uavhengighet.

Krav til forhåndssamtykke

Det står i forskriften at «For hver tunnel skal tunnelforvalter, med forhåndssamtykke fra Vegdirektoratet, oppnevne en sikkerhetskrollør [...]» I håndbok R511 står det at oppnevning av tunnelforvalter kan skje etter at forvaltningsmyndigheten har samtykket. Det er ikke nærmere beskrevet hvilke krav som må oppfylles for å få samtykke, for eksempel om det er satt krav til kompetanse og uavhengighet. Den type krav vil også være relevant for Nye Veier, som tunnelforvalter, å kjenne til.

Om oppgavenes omfang

Sikkerhetskrolløren for områdene øst og sør jobber 50% med oppgaver som skal utføres av sikkerhetskrollør, og den resterende tiden jobber hun som nasjonal fagansvarlig tunnel, blant annet med koordinering av tunnelforvaltningsoppgaver, oppfølging av tilsyn og oppbygging av kvalitetssystemet. Hun jobber også med oppdatering av kvalitetssystemet for å få det tilpasset ny organisering.

Sikkerhetskrolløren for tunneler i områdene nord og midt jobber ca. 90% av tiden med oppgaver som skal utføres av sikkerhetskrollør og 10 % av tiden med oppgaver som trafikkisikkerhetsrevisor.

Sikkerhetskrollørene opplyste at det er utfordrende å ha oversikt over så mange tunneler. De siste årene har sikkerhetskrollørene hatt ansvar for tunneler i én region hver. Etter omorganiseringen i Statens vegvesen har begge blitt sikkerhetskrollører for tunneler i et større geografisk område enn de tidligere regionene. De opplyste at de ikke var kjent i tunnelene i de nye områdene de har fått tildelt. Koronakrisen har også ført til at

sikkerhetskontrollørene ikke har hatt mulighet til å gjøre seg kjent etter at de har fått flere tunneler og større områder. Det ble uttalt at det ikke er mulig å gjøre alle oppgavene som sikkerhetskontrollør skal gjøre med så mange tunneler.

Vurdering

Vegtilsynets vurdering er at kravene i håndbok og kvalitetssystemet i liten grad beskriver tunnelsikkerhetsforskriftens oppgaver på en slik måte at de sikrer etterlevelse.

Tunnelsikkerhetsforskriftens ordlyd gir begrenset veiledning for den ansatte i og med at den bruker begreper som ikke er brukt eller kjent i Statens vegvesen.

Sikkerhetskontrollørene gir uttrykk for at de er usikre på hva enkelte forskriftskrav betyr, og dette tyder på at forskriften ikke er tilstrekkelig implementert i Statens vegvesen. I tillegg går det fram at sikkerhetskontrollørene ikke gjennomfører flere av oppgavene som er beskrevet i forskriften.

Vegtilsynet ser at det er oppnevnt sikkerhetskontrollører i alle tunneler. Å ha oversikt over hvilke oppgaver sikkerhetskontrolløren skal gjennomføre, hvordan og når oppgavene skal gjennomføres er grunnleggende for at tunnelforvalter skal kunne fastsette nødvendig ressursbruk for oppgavene. Dersom det ikke er satt av nok ressurser til oppgaven kan det få som konsekvens at krav i styringssystemet, herunder forskriftskrav ikke blir etterlevd.

- Funn 1 – avvik
Statens vegvesen har ikke et tilstrekkelig styringssystem for å sikre etterlevelse av tunnelsikkerhetsforskriften når det gjelder sikkerhetskontrollørens oppgaver.

- Funn 2 – avvik
Statens vegvesen har ikke gjennomført alle oppgavene som tunnelsikkerhetsforskriften pålegger sikkerhetskontrollørene.

5. Konklusjon

Statens vegvesen har ikke et styringssystem som sikrer etterlevelse av krav satt til sikkerhetskontrolløren.

Kravene i tunnelsikkerhetsforskriften er ikke operasjonalisert i styringssystemet, og forskriftens krav til sikkerhetskontrollørens oppgaver er ikke tilstrekkelig kjent i Statens vegvesen. Statens vegvesen har ikke gjennomført alle oppgavene som tunnelsikkerhetsforskriften pålegger sikkerhetskontrollørene.